

موانع اجرای سیاست‌های کنترل جمعیت کدامند؟

اقتصاد حرف اول را می‌زند!

جمعیت یکی از ارکان به وجود آمدن کشورهاست که می‌تواند باعث افزایش قدرت یک کشور شود. نرخ رشد جمعیت و نرخ باروری نیز دو شاخص مهم در تعیین جمعیت هر کشور به حساب می‌آید. در ایران امروزه جوانان به دلایل متعدد اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی به جهتی سوق داده شده‌اند که تمایل کمتری برای ازدواج، فرزندآوری و تعدد فرزندان دارند تا جایی که برخی نهادهای اجرایی کشور معتقدند اگر شرایط به همین منوال پیش برود، شاخص‌های رشد جمعیت، اشتغال و آموزش در ایران در ۵۰ سال آینده به حالت بحرانی می‌رسد. به گفته آنها، مشکل کاهش نرخ رشد جمعیت در کشور بیشتر امری فرهنگی و منبعث از تحولات نگرشی به موضوع فرزندآوری و ارزشمندی آن است.

از ابتدای دهه ۹۰ با کاهش متوسط نرخ رشد جمعیت کشور نسبت به دهه‌های گذشته، به تدریج نگرانی نسبت به کاهش نرخ جمعیت در سال‌های آتی، میان برخی نهادهای اجرایی کشور رخنه کرد. در سال‌های ابتدایی این دهه، برخی طرح‌ها و قوانین در راستای تسهیل شرایط فرزندآوری، و همچنین تشویق زوجین در این زمینه و فراهم کردن زمینه ازدواج جوانان مطرح شدند؛ که بسیاری از این طرح‌ها به مرحله اجرا نرسید و در نطفه خفه شدند.

بر این اساس شورای عالی انقلاب فرهنگی سال ۹۱ در قالب سیاست‌های جمعیتی موادی با مضمون حمایتی و تشویق زوجین به فرزندآوری را تصویب کرد.

پوشش بیمه‌ای رایگان مادر و کودک تا دو سالگی برای افراد فاقد بیمه، اعطای سبدهای کالا شامل اقلام تغذیه‌ای و بهداشتی برای قشر نیازمند، افزایش مرخصی زایمان با حقوق و بی حقوق مادران شاغل، پرداخت وام‌های قرض‌الحسنه برای مولید و تسهیل شرایط تحصیل مادران دانشجو از جمله مواردی هستند که سیاست جمعیتی شورای عالی انقلاب فرهنگی را در برداشت.

هرچند به نظر می‌رسد موارد ذکر شده در این سیاست‌نامه می‌توانست کمک شایانی به افزایش جمعیت کشور و پیشگیری از پیر شدن جمعیت کند، اما مجلس شورای اسلامی اجرایی شدن آن را منوط به قانونی شدن و تصویب توسط نمایندگان بهارستان کرد و همین امر موجب شد از سال ۹۱ تاکنون این طرح در پیچ و خم مجلس گم شود.

هشدار در سطح کلان نظام

اما با تشدید روند کاهش ثبت مولید و به دنبال آن کاهش جمعیت کشور، رهبر معظم انقلاب اردیبهشت ماه سال ۹۳ سیاست‌های کلی جمعیت را در ۱۴ بند و به منظور افزایش جمعیت کشور به هفت دستگاه مرتبط و اجرایی کشور ابلاغ کردند.

با وجود بالا و پایین شدن آمار و ارقام نرخ مولید طی سال‌های اخیر، به نظر می‌رسد افزایش رشد جمعیت کشور نه تنها تغییر قابل توجهی نداشته بلکه سونامی کاهش جمعیت نیز از حرکت ناپستاده و با سرعت به حرکت خود ادامه می‌دهد

سقط جنین در کشور سخن گفت و عنوان کرد: سالانه ۲۲۰ هزار سقط جنین در کشور عدد بالایی است و یک میلیون و ۵۷۰ هزار تولد وجود دارد که اگر این تعداد سقط جنین انجام نشود به یک میلیون و ۸۰۰ هزار تولد در سال می‌رسد.

محمد اسلامی افزود: عوامل موثر در سقط جنین را باید شناسایی کرد؛ در این میان عده‌ای بارداری ناخواسته دارند، اما باز هم به دنبال سقط نمی‌روند و سقط جنین را خلاف شرع می‌دانند. بنابراین باید ریشه‌های این موضوع را شناسایی کرد و از متولیان مربوطه خواست تا در رابطه با این موضوع صحبت کنند.

وی با اشاره به لزوم افزایش باروری‌های برنامه‌ریزی شده در کشور در جهت اجرای سیاست‌های جمعیت؛ تقویت نظام تامین اجتماعی، ارائه خدمات بهداشتی و مراقبت‌های پزشکی، افزایش بهداشت باروری و فرزندآوری، مرور سوابق سلامت مادر، آگاهی از تمایلات باروری و شناسایی خانواده‌های واجد شرایط باروری در چارچوب سلامت راه‌های تحقق باروری‌های برنامه‌ریزی شده دانست.

نرخ باروری نیز مولفه دیگر شاخص‌های جمعیتی محسوب می‌شود که در بررسی‌های انجام شده در سال ۹۵، این نرخ برابر با ۱.۷ الی ۱.۸ بوده که در همان سال‌ها پیش بینی شده بود با توجه به افزایش تک فرزندی در کشور، نزول این رقم در سال‌های آتی به عدد ۱ دور از انتظار نباشد.

با وجود اجرای طرح‌های متعدد و نامه بازی‌های فراوان میان بخش‌های مختلف وزارت بهداشت، هرچند نرخ رشد مولید از سال ۹۳ به بعد در برخی از برهه‌های زمانی شاهد افزایش نیز بوده یا به عقیده برخی از شناسان کاهش جمعیت قدری کاسته شده است اما در مجموع آمارهای کنونی از تند شدن سراسری کم شدن جمعیت حکایت می‌کند.

کشور اما این نرخ سال ۹۵ به ۲.۳ درصد کاهش یافت و محزون نسبت به افزایش تمایل زوجین به تک‌فرزندی یا نداشتن فرزند هشدار داد.

هرچند که نرخ مولید به عوامل متعددی از جمله افزایش سن ازدواج، درمان‌های ناباروری، بالا رفتن سن فرزندآوری و میزان سقط جنین نیز وابسته است، اما مجموع اقدامات انجام شده در خصوص نرخ مولید در طول سال‌های ۹۳ تا ۹۵ با کاهش ۲ درصدی روبرو بوده است.

سقوط نرخ باروری در سال ۹۷ معاون دفتر سلامت جمعیت، خانواده و مدارس وزارت بهداشت سال ۹۵ از وجود سالانه ۲۲۰ هزار

صالح قاسمی کارشناس جمعیت: متاسفانه ایران با شیب تندی به سمت بحران کاهش و پیری جمعیت در حال حرکت است. نرخ رشد جمعیت کشور در سال ۶۵ عدد ۳.۹ درصد بوده و در سال ۹۵ این رقم به ۱.۲۴ درصد کاهش داشته است

شیب تند کاهش جمعیت کارشناس جمعیت در گفتگو با خبرنگار مهر در این خصوص می‌گوید: متاسفانه ایران با شیب تندی به سمت بحران کاهش و پیری جمعیت در حال حرکت است. نرخ رشد جمعیت کشور در سال ۶۵ عدد ۳.۹ درصد بوده و در سال ۹۵ این رقم به ۱.۲۴ درصد کاهش داشته است.

صالح قاسمی با بیان اینکه کاهش نرخ باروری نیز نگرانی دیگر برای روند نزولی جمعیت کشور است، عنوان می‌کند: این روند نشان دهنده بحران کاهش جمعیت و نرخ باروری است؛ به طوری که تعداد فرزندان در سال ۶۵ میانگین شش فرزند بوده اما در حال حاضر این نرخ به میانگین ۱.۸ فرزند کاهش پیدا کرده است.

وی درباره سیاست‌های کلی جمعیت که در سال ۹۳ به دستگامها ابلاغ شد، توضیح می‌دهد: متاسفانه این سیاست‌ها کاملاً مورد غفلت قرار گرفته و هیچ توجهی به آن نشده است. از همان سال‌ها طرحی با عنوان «تعالی خانواده و جمعیت» که قرار بود کنترل جمعیت را مدیریت کند، ارائه شد و قرار بود این قانون جایگزین قانون‌های قبلی شده و در جهت افزایش جمعیت حرکت کند، اما متاسفانه با گذشت پنج سال همچنان این طرح تصویب نشده و در مجلس سرگردان است.

قاسمی با بیان اینکه متاسفانه چهار سال از ابلاغ سیاست‌های کلی جمعیت گذشته اما هیچ اقدام اجرایی برای آن نشده است، می‌گوید: تاکنون تنها بخشی از قوانین تنظیم خانواده لغو شده است، بخش‌های دیگر آن به عنوان قانون رسمی کشور در حال اجراء است و مانع از اقدام سیاست‌های جمعیتی شده است. از سال ۹۴ به بعد میزان تولدها در کشور کاهش یافته و سال ۹۴ یک میلیون و ۵۷۰ هزار تولد در کشور ثبت شده، این رقم در سال ۹۵ به یک میلیون و ۵۲۸ هزار کاهش یافته است؛ از سوی دیگر در سال ۹۶ نیز میزان تولدها به یک میلیون و ۴۷۸ تولد نزول پیدا کرده است.

بطور کلی با وجود بالا و پایین شدن تمامی این آمار و ارقام طی سال‌های اخیر، به نظر می‌رسد افزایش رشد جمعیت کشور نه تنها تغییر قابل توجهی نداشته بلکه سونامی کاهش جمعیت نیز از حرکت ناپستاده و با سرعت به حرکت خود ادامه می‌دهد.

هرچند اجرا شدن سیاست‌های کلی جمعیت که سال ۹۳ ابلاغ شد، به اقدام منحصراً یک دستگاه و ارگان خلاصه نمی‌شود و نیازمند همکاری دستگاه‌های مختلف بود؛ اما انتظار می‌رفت مصادیق شاخص جمعیتی وابسته به وزارت بهداشت بتواند با اقدامی موثرتر در این زمینه از کاهش جمعیت جلوگیری کند.

خبر

در ۵۰۰ محله پرخطر کلید خورد اجرای برنامه پیشگیری از اعتیاد زنان

رئیس مرکز پیشگیری و اعتیاد سازمان بهزیستی کشور گفت: برنامه پیشگیری از اعتیاد زنان و کودکان موسوم به «پازک» در ۵۰۰ محله پرخطر از سه هزار محله پرخطر شناسایی شده و در کشور اجرایی شود. فریدرانی سده در گفت‌وگو با خبرنگار ایرنا افزود: برنامه پیشگیری از سوء مصرف مواد در زنان و کودکان در محله‌های پراسیب ۱۵ استان منتخب از جمله استان‌های لرستان، سیستان و بلوچستان، خوزستان و خراسان رضوی اجرا خواهد شد. وی، اعتبار در نظر گرفته شده برای اجرای این طرح را ۵۰۰ میلیون تومان عنوان کرد و گفت: بخشی از این اعتبار را ستاد مبارزه با مواد مخدر و بخشی دیگر را سازمان بهزیستی تامین می‌کند. فریدرانی سده خاطر نشان کرد: در اجرای این طرح، کارشناسان بهزیستی به سرخان خانواده‌های افراد معتامی‌روند و برای کودکان و زنان دوره‌های آموزشی پیشگیری از سوء مصرف مواد برگزار می‌کنند. رئیس مرکز پیشگیری و اعتیاد سازمان بهزیستی کشور تصریح کرد: محله، منطقه‌ای است که هزار و ۵۰۰ خانوار و حداکثر ۱۵ هزار نفر جمعیت داشته باشد.

ابتکار خبر داد:

نقش انقلاب دیجیتال در افزایش خشونت‌های خانوادگی

معاون امور زنان و خانواده ریاست جمهوری ضمن اشاره به وجود اختلال ارتباطی در خانواده‌های ایرانی گفت: خانواده‌ها دچار سوءتفاهم و کاهش مهارت‌های ارتباطی هستند. برخی می‌گویند این اختلال نتیجه انقلاب دیجیتال است و این موضوع، خشونت‌ها و استرس‌ها را در خانواده‌ها که باید مامن باشد، افزایش می‌دهد. به گزارش ایسنا، معصومه ابتکار با تأکید بر اهمیت سبک زندگی و ارتقای سلامت خانواده و افزایش سطح مهارت‌های ارتباطی افزود: در این راستا طرح ملی گفت‌وگوی خانواده‌ها همکاری انجمن جامعه‌شناسی ایران قرار است اجرایی شود تا بدین وسیله بتوان در زمینه پیشگیری و کاهش استرس که در پیشگیری از سرطان هم مؤثر است کارهای اساسی را برداشته شود. وی در مراسم افتتاح همزمان ۷۵ مرکز پیشگیری و تشخیص زودهنگام سرطان با بیان اینکه بحث ژنتیک و سبک زندگی در بروز سرطان بسیار حائز اهمیت است، گفت: امروزه موضوع شکل‌گیری و جهت‌گیری سیستم ایمنی بدن مهم است. وی با بیان اینکه جایگاه محیط و آلاینده‌های محیطی را در بروز سرطان هم در دنیا و هم در ایران نباید دست کم گرفت، افزود: در راستای پیشگیری از سرطان باید به سبک زندگی، تغذیه، باقی مانده سموم در محصولات کشاورزی، سلامت آب و... را مورد توجه قرار داد. خوشبختانه کیفیت آب و سلامت فرآورده‌های غذایی در کشور بسیار مورد توجه است و اقدامات خوبی در این زمینه انجام می‌شود؛ اما اینها کافی نیست و باید در زمینه باقی مانده سموم در محصولات کشاورزی به کشاورزان آموزش‌های لازم داده شود. ابتکار با تأکید بر اهمیت سبک زندگی، تحرک و سلامت روح و روان در حوزه پیشگیری از بیماری‌هایی چون سرطان گفت: مساله امید در جامعه بسیار مهم است و باید امید در محیط آرام و سالم خانواده ایجاد شود. در معاونت زنان و خانواده در حوزه سلامت زنان همکاری خوبی با وزارت بهداشت صورت گرفته است و کار گروه سلامت زنان و خانواده سازمان ما به طور ویژه در حوزه سلامت زنان کار می‌کنند. وی با اشاره به افتتاح مراکز پیشگیری و تشخیص زودهنگام سرطان، این اقدام را در پیشگیری از سرطان بویژه سه سرطان عمده زنان بسیار مؤثر دانست و گفت: در معاونت زنان روی موضوع خانواده کارهای بسیاری در حال انجام است و در این زمینه طرح‌های رایگان و گفت‌وگوی ملی خانواده ارائه شده است که موضوع این طرح ایجاد امید، نشاط و کاهش استرس‌ها در خانواده‌ها می‌باشد.

